

E · R · · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASPONSOR

Pärt ja Aphex Twin

EGERT LEINSAAR,
ANNELIZE VLASENKO,
NINA KAWAGUCHI,
MARI-KATRINA SUSS,
MIINA LAANESAAR,
TRIIN KRIGUL,
HELENA ALTMANIS,
KRISTIINA VÄLJA,
ANDRES ALEXANDER
METSPALU,
VILLU VIHERMÄE,
MATI LUKK,
MADIS JÜRGENS,
LIIS JÜRGENS,
VAMBOLA KRIGUL,
ADAM JEFFREY,
LAURI METSVAHU,
KÄRT RUUBEL,
DJ GLITCH KORTS

30 | AUGUST
PÕHJALA TEHAS
2025

AUDIOSPAA

ARVO PÄRT
JOHN CAGE
APHEX TWIN

E · R · S · O

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka IUTE püüdleval alati
tipptaseme poole.

– TARMO SILD

IUTE juht ja kaasasutaja

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech IUTE

E · R · S · O

Pärt ja Aphex Twin

Egert Leinsaar, Annelize Vlasenko,
Nina Kawaguchi, Mari-Katrina Suss,
Miina Laanesaar, Triin Krigul,
Helena Altmanis, Kristiina Välja,
Andres Alexander Metspalu, Villu Vihermäe,
Mati Lukk, Madis Jürgens,
Liis Jürgens, Vambola Krigul,
Adam Jeffrey, Lauri Metsvahi, Kärt Ruubel
DJ Glitch Korts
Toonmeister Tammo Sumera
Valgustehnik Veljo Sakkos

HEA ERSO PUBLIK!

Põhjala tehase suur angaar on omapärane emotsioonide võimendi, teistsugune raam teose ettekandmiseks. Toores, ent kaunis industriaalruum, mis kutsub kuulama ja koos olema tavapärasest erineval viisil. Meil, ERSO peasponsoril, on hea meel toetada selle kogemuse loomist ja seda teiega jagada.

Aphex Twin on varasemalt rääkinud Arvo Pärdi mõjust enda muusikale. Ka publik on märganud nende loominguga sugulust. Neid seob selgus, kannatlikkus ja julgus öelda rohkem vähema kaudu. Soovin, et seda selgust ja julgust oleks meil kõigil rohkem, et saada paremaks versiooniks iseendast.

ERSO ja lute Groupi partnerlus rajaneb ühistel väärtustel: otsing ja inspiratsioon, ambitsioon ja tipptase ning soov tõsta Eestit kõrgemale. Viimastel aastatel on ERSO hääli kandunud suurte sümfooniiliste projektide, maailmatasemel koostööde ja turneede kaudu kaugele väljapoole kontserdisaali.

lute on Eestist alguse saanud pangandusgrupp, mis teenindab täna kliente Albaanias, Moldovas, Bulgaarias ja Põhja-Makedoonias, investoritega nii Frankfurdi kui ka Tallinna börsil. Kultuuri toetamine on olnud meie järjekindel ja väärtuspõhine valik. Rahandus on kultuuri laps, mitte vastupidi. Meie veendumus on lihtne: kui kultuur kasvab, kasvavad ka rahvas ja riik.

Soovin, et tänane muusika tooks teile rahu, üllatusi ja uut energiat.

Tarmo Sild

lute Groupi juht

ERSO peasponsor

KAVA

John Cage (1912—1992) / Vambola Krigul (1981)

„In a Landscape“ (1950/2025)

Aphex Twin (1971) / Vambola Krigul

„#3“ („Rhubarb“ albumilt „SAW vol. II“, 1992/2025)

„Nanou 2“ (albumilt „Drukqs“, 2001/2025)

Arvo Pärt (1935)

„Greater Antiphons“ (2015)

II O Adonai

John Cage

„Amores“ (1943)

I Solo (prepared piano)

III Trio (7 woodblocks)

Arvo Pärt

„Greater Antiphons“

III O Root of Jesse

IV O Key of David

V O Morning Star

VI O King of All People

John Cage

„Amores“

II Trio (9 tomtoms)

Aphex Twin / Vambola Krigul

„Nannou“ (singlilt „Windowlicker“, 1999/2025)

„QKThr“ (albumilt „Drukqs“)

Arvo Pärt

„Greater Antiphons“

VII O Emmanuel

Aphex Twin / Vambola Krigul

„Ruglen Holon“ (albumilt „Drukqs“)

Arvo Pärt

„Tabula rasa“ (1977)

II Silentium

Kontserdi kunstiline juht on Vambola Krigul.

Mis seob Arvo Pärti, John Cage'i ja Aphex Twini? Julgen öelda, et päris palju: kõigil kolmel on sarnane loomestiil ja kõlaline mõju. Pärdi puhul on palju räägitud varakristlusest, kuid tema loomealged ulatuvad veelgi sügavamale — kuhugi, kuhu on juuri ajanud ka Cage ja Aphex Twin. Tänane kontsert püüab tabada just seda ühisosa, mis lühidalt öeldes väljendub valemis üks pluss üks võrdub üks.

Arvo Pärt (1935)

„Tekstid on meist sõltumatud ja nad ootavad meid: igal inimesel on oma aeg, millal ta nende tekstideni jõuab. See kohtumine tuleb siis, kui neid tekste ei peeta enam kirjanduseks ega kunstiteoseks, vaid toetuspunktiks või mudeliks.“

Kui Arvo Pärdi *tintinnabuli*–muusikas oluline sõna roll, siis tema varasemas, modernistlikus loomingus on märgiline selle pea täielik puudumine. Muusika ja sõna suhe ilmneb Pärdi varastel loominguaastatel üksnes lastele loodud teostes.

„Sõna pole küll päriselt minu ala, aga ma võin teile öelda, et ma pühendan aina rohkem tähelepanu sõnade potentsiaalsele tähendusele. Need Johannese evangeeliumi müütilised sõnad „Alguses oli Sõna“ on tõepoolest kõigele südameks, sest ilma selle Sõnata ei eksisteeriks midagi. Ma usun, et seda ideed ei tule mitte üksnes meie sõnadesse tõlkida, vaid ka igasse nooti, igasse mõttesse, igasse kivisse. Meie võimete juured on selles idees: „Alguses oli Sõna.“ On palju võimalikke tõlgendusi, aga selle idee puhul on tegemist iidse valemiga, [---] mis on ühtaegu äärmuseni keerukas ja usumatult lihtne.“

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor Toomas Siitan kirjutab, et Pärt pole oma muusika kommenteerimisel olnud sõnadega helde. „Tema sõnad on helid,“ nagu ta armastab öelda. Pärdi suhet muusikasse ja tema ainulaadset loomislaadi on raske mõista tundmata helilooja aukartust sõna vastu. Pühad tekstid, mida ta peab alati kohaseks — sest inimene on aastatuhandetega vähe muutunud — on osaks Pärdi igapäevasest elust, „see on juur, mis ulatub eriliselt sügavale, aga tõstab mind kõrgemale“. Nii nagu sõnad, nii saavad ka helid tõeliselt olemuslikule ainult vihjata, ja seepärast on Pärdi ütlust mööda tema helid „kõigest märksõnad“, mis viitavad hoopis enamale nende taga.

„Tabula rasa“ (1977)

1968. aastal algas Pärdi nn loomingulise ümberhäälestuse ajajärk, mil ta kujundas välja oma *tintinnabuli*–stiili. Seda iseloomustavad kaks koos liikuvat häält: üks mängib helirea noote (meloodiahääli), teine kolmkõla noote

(*tintinnabuli*-hää). „*Tabula rasa*“ kuulub tema varasemate *tintinnabuli*-teoste hulka ning oli üks esimesi Pärdi helitöid, mis jõudis kuulajateni väljaspool Eestit ja Nõukogude Liitu.

„*Tabula rasa*“ valmis Eri Klasi palvel, kes palus Pärdil kirjutada teose, mis kõlaks kõrvu Alfred Schnittke esimese *concerto grosso*’ga. Teos on pühendatud viuldaja Gidon Kremerile ning selle esiettekanne toimus Tallinnas 30. septembril 1977 (solistid Gidon Kremer ja Tatjana Grindenko, ettevalmistatud klaveril Alfred Schnittke, dirigent Eri Klas).

Pärdi nn ümberhäälestus on esindatud juba teose pealkirjas. Ladinakeelne „*Tabula rasa*“ viitab teatud mõttes 1960. aastatele, mil Pärt hakkas kasutama ladinakeelseid pealkirju, et väljendada oma mittekonformsust. Samas tähistab „*Tabula rasa*“ midagi täiesti uut. See on kui vahakivi, mis on lihvitud siledaks ja millele saab nüüd uuesti kirjutada. Sedasi vaadatuna ei tähista Pärdi esimesed *tintinnabuli*-stiilis teosed mitte läbimurret või pöördpunkti, vaid uut algust.

Käesolev teos on Pärdi varajaste *tintinnabuli*-stiilis teoste seas kõige ulatuslikum, koosnedes kahest osast. Täna tuleb esitusele üksnes teine, „*Silentium*“.

„Ma olen avastanud, et piisab, kui mängida ilusasti igat üksikut nooti,“ ütleb Pärt. Aga kuidas neid noote mängida? Saksa dirigent ja helilooja Andreas Peer Kähler kirjutab, et Pärdi muusika pole otsene vähendusvõte, vaid avaldus — tähendab see ju pillimängija jaoks kõike muud kui lihtsustamist. „Ilusti“ mängimine ei tähenda siin midagi vähemat kui täiuslikkust ning relvituks tegevalt hõre nooditekst on pigem tõke kui kergendus. Näiteks „*Tabula rasa*“ teise osa 18 minutit kestav lakkamatu pikkade ja ülipikkade, vaiksete ja väga vaiksete helide võrk ei sisalda ühtki toetuspunkti muusikule, kes pole tehniliselt või vaimselt säärase väljakutseni jõudnud. Pisut kerglaselt väljendades on „*Tabula rasa*“ kuulus teine osa midagi valedetektoriga sarnast, järeldab Kähler ja lisab: „Olen tõesti näinud muusikuid, kes lõpuks isegi mitte enam kuueni lugeda ei suutnud.“

Teose teine osa on seatud esimesega vastakuti. Kui „*Ludus*“ kasutab peamiselt a-molli, siis „*Silentium*“ põhineb d-mollil ja koosneb nii loomuliku d-molli osadest (meloodiahää) kui ka muutuvate d-moll akordidest (*tintinnabuli*-hää). Partituuris on märge *senza moto*, mis tähistab staatilist liikumist, samas kui „*Ludus*“ kannab märget *con moto*, mis tähistab liikuvust.

Kui „*Ludus*“ sünnib vaikusest, siis „*Silentium*“ kaob sinna: teose viimane d-noot kõlab, kuid peagu kuuldamatult. „*Tabula rasa*“ osad on köidetud kui *vita activa* ja *vita contemplativa*, kirjutab Göttingeni Georg-Augusti

ülikooli muusikateaduse professor Andreas Waczkat 2022. aastal ajakirjas „Res Musica“. Aristotelese eetikas tähendab *vita activa* või *bíos praktikós* tegusat elu, mida mõistetakse nii ühiskonnas osalemise kui ka selle kujundamisena, samas kui *vita contemplativa* või *bíos theōrētikós* tähendab sisekaemuslikku elu, mida mõistetakse teadmiste poole püüdlemisena.

Sisekaemus hõlmab nii meelelist kui puhast intuitsiooni, mispärast võib seda pidada seisvalt tegutsevaks, vastandina tegusale osalemisele. Kuigi kreeka tegusõna *theoreîn* ja selle ladinakeelne tõlge *contemplari* on etümoloogiliselt seotud peamiselt nägemisega, tähendab see üldiselt taju, meelelist intuitsiooni, mis läbi kuulub kuulamine samuti *vita contemplativa* sekka. Ja mil kuulamine ja vaikimine on samatähenduslikud, tähendab *vita contemplativa* lisaks n-ö vaikset elu. See seos on selge varakristlikus kloostrielus, kus vaikimine oli oluline sisekaemuse ja Jumala tunnetamiseks. Kuid vaikimise tähtsust rõhutasid juba varased nn kõrbeisad, nende seas Egiptuse püha Antonius („Suur“), kes tõmbus kõrbe, et elada täielikus üksinduses.

Vaikimise kloostripraktikaid arendati hiljem nii õigeus kui ka roomakatolikus kristluses, mis varem või hiljem levisid ka paljudesse mitte-kloostrilistesse toimingutesse. Kuigi need tegevused on suunatud vaikimisele selles mõttes, et hoidutakse rääkimast, tuleb „Silentiumit“ mõistes arvesse võtta ka teisi vaikimise viise. Muusikateaduse professor Andrew Shenton heidab valu 2014. aasta intervjuule, milles Pärt eristab vaikimise kaht erinevat tiiba: vaikimist väljaspool meid ja inimese sees, mida Pärt määratleb omakorda kui „meie hinge vaikimist“. Esimest tüüpi vaikust võib mõista sõna-sõnalt, teist tüüpi vaikust tuleb aga tõlgendada ülekantult vaimse rahuna, nn mõttevaikusena. „Silentiumiga“ on seotud mõlemad vaikimise viisid.

Kompositsioonitehnikad, mille tulemusel muusika „Luduses“ vaikusel esile kerkib ja „Silentiumis“ vaikusesse kaob, põhinevad selle mõistmisel kui heli puudumisel. „Silentium“ esindab täieliku rahu meeleseisundit, Pärdi sõnutsi hinge vaikust. Abistav on siinkohal selle mõistmine, et kõrgem sisemine rahu ei ole oluline mitte üksnes paljudele usunditele ja vaimsetele liikumistele, vaid ka institutsionaalsetest usunditest väljaspool. Võib öelda, et see ei kuulu kellelegi ega millelegi. Olgu see siis kristluses Jumala kohalolu või Jumala tunnetus, budismis tee valgustatuse või nirvaanani kui täiusliku rahu seisundini või kliinilises psühholoogias ärevuse ja hirmude puudumine.

Teoses „De anima“ arutleb Aristoteles inimese võime üle meenutada tajusid taju puudumisel. See on võime, mida ta nimetab *phantasía*’ks, maakeeli kujutlusvõimeks. Tajude meenutamiseks peavad need aga esmalt olema salvestatud. Ja seda salvestamist tuleb nüüd ette kujutada nagu oleks

hing ise kirjutustahvel, millele pole midagi kirjutatud, mis on tühi ja vaba. Varased uusaegsed ladina autorid tõlkisid selle väljendi lühidalt: *tabula rasa*, mõte kohast, kus tajud jätavad jälgi vahas. Nii ei vesta Pärdi „*Tabula rasa*“ teine osa „*Silentium*“ vaikimisest endast, vaid selle kogemusest. Vaikus on pelgalt idee — tajuväline, kuuldamatu, kuid kohal „*Silentiumi*“ kõlas.

„Greater Antiphons“ (2015)

„Greater Antiphons“ on üks Pärdi hilisemaid teoseid, mille maailma esiettekanne toimus 2016 aastal Los Angeleses Walt Disney nimelises kontserdimajas festivalil „Mozart & Pärt“. Selle töid kuuldavale dirigent Gustavo Dudamel ja Los Angelese filharmoonia orkester, kelle tellimusel teos valmis ning kellele see on ka pühendatud.

Keelpilliorkestrile loodud teose aluseks on 1988. aastal a *cappella* koorile kirjutatud „*Sieben Magnificat–Antiphonen*“. Nagu pealkirigi viitab, on tegemist antifonidega, mida roomakatoliku liturgias lauldakse seitsmel öhtupalvusel enne jõululaupäeva, igal päeval üks antifon koos *magnificat*’iga ehk Maarja ülistuslauluga. Antifonide tekstid on arvatavasti pärit 6. sajandi Itaaliast või isegi varasemast ajast. Boethiuse teoses „*Filosoofia lohutus*“ on lõik, kus leedi Filosoofia (Lady Philosophy) näib tsiteerivat järgmist seeriat: „*Est igitur summum, inquit, bonum quod regit cuncta fortiter suauiterque disponit.*“ Tõlkes võiks see kõlada: „Ta on kõrgeim hea, ütles ta, kes valitseb kõiki asju vägevalt ja korrastab neid nauditavalt.“

Eesti keeles on mõned katkendid Boethiuse „*Filosoofia lohutusest*“ ilmunud Jaan Kaplinski tõlkes raamatus „*Rooma kirjanduse antoloogia*“. Siin mainitud sarja aluseks on viide Tarkus 8:1–le, kuid täpne sõnastus viitab peagu kindlasti „*O sapientiale*“. Keskajal oli suurte antifonide esitamisega seotud ka mitmeid hilisemaid traditsioone.

Ladina akrostihhion *ero cras*, mis tähendab „homme ma ole [seal]“, peegeldab antifonide teemat. See moodustub esitähtedest: Emmanuel, Rex, Oriens, Clavis, Radix, Adonai, Sapientia. Sellised akrostihhionid olid varakeskaja kirjanike seas menukad ja mõned teadlased on pidanud seda täiendavaks tõendiks nende antiiksusest, kuid see seisukoht ei ole laialdaselt levinud.

Arvo Pärt on võtnud oma muusika aluseks algupäraselt ladinakeelsete antifonide saksakeelse tõlke. Teos on loodud ranges *tintinnabuli*–stiilis, kus igal osal on oma lõpetatud vorm ja iseloom. Orkestriteoses me antifonide teksti küll ei kuule, kuid muusika on Pärdile omaselt teksti kujundite ja meeoleoludega tihedalt seotud. Nii nagu sõnad, saavad ka helid tõeliselt olemuslikule üksnes vihjata ehk püüda kirjeldada kirjeldamatut.

John Cage (1912–1992)

John Cage'i tee kurikuulsusest kuulsuseni oli ilmekam kui ühelgi teisel 20. sajandi heliloojal. Tänapäevalgi hinnatakse eeskätt Cage'i mõtteid, mis töid toonasesse korrastatud nüüdismuusikasse sundimatus.

Cage'i kuulsaim teos „4'33”“ (1952) suunab kuulaja kõrva lava asemel ruumi, sundides kõrvu lahti hoidma ning taipama, et niisama tähelepanelikult tuleks kuulata mis tahes heli. Teose sünniajaks oli Cage enda jaoks avastanud nii india filosoofia, iidse hiina tekstid kui ka zenbudismi. Ilma viimaseta poleks see teos ilmselt sündinudki, ehkki ajendi andsid sellele ka Robert Rauschenbergi nn valged maalid (mitte valgeks värvitud, vaid tühjad lõuendid, mis muutuvad sõltuvalt valgusest ja vaatepunktist). Ja ilma budismita poleks Cage saanud Cage'iks, kes meenutas meile, et elatakse igas hetkes ja suutis ise hoida kõiki meeli avatuna kaugelt enam, kui suudab mõtlust mitteharrastav inimene.

Olles inimesena leebe ja rahumeelne, nimetas Cage end anarhistiks. Tema „anarhism“ tähendab vaimset sõltumatust nendest autoriteetidest, kelle mõtte- või loomelaad talle ei sobinud. Seda võiks kutsuda loominguiseks anarhiaks, tänapäeval ehk isegi nn artivismiks (*art+activism*). Siin võib näha sarnasust Pärdi osati mittekonformuse läbi toimunud ümberhäälestusega, määratletust lahtiütlemisega. Cage polnudki ainult helilooja, vaid ka palju muud: asjaarmastajast mükoloog, leidur, kunstnik ja mõtleja, kes mõjutas kõikide alade katsetavaid kunstnikke ning tegi nendega koostööd. Muu hulgas korraldas ta ka esimese häppeningi ja oli omanäoline muusikakirjanik.

Cage'i seitse raamatut on koostatud tema loengutekstidest ja esseedest. Enim tuntud on esimene, „Silence“ („Vaikus“, 1961), mis sisaldab tekste aastatest 1937–1961. Raamat on tõlgitud enam kui neljakümnesse keelde, hoolimata sellest, et teoses on palju sellist, mis tõlkes kaduma läheb. Nagu luuletõlkija, peab ka Cage'i tekstide tõlkija otsustama, kas ohverdada vorm või sisu: ükski jäädvustatud loeng pole lihtsalt teaberikas proosatekst, vaid kui muusikateos. On korrastatud rütmiga ja veergudesse seatud tekste, kus mõnel juhul peaks säilima sõnade või isegi silpide arv üksuste sees, näiteks „Loengus eimillestki“ („Lecture on Nothing“) ja „Loengus millestki“ („Lecture on Something“). „45 minutit kõnepidajale“ („45' for a Speaker“, 1954) on otsekui muusikateose partituur nn sekundnotatsioonis, ühtlasi teatritekst: tekstiga kõrvu kulgeb vasakul kümne sekundi kaupa ajajada ja lehe paremal poolel on juhised, millal toetuda küünarnukile, juua vett, nuusata nina, haigutada jms. Darmstadtis suvekursuste jaoks valminud loengu „Kompositsioon kui protsess“ („Composition as Process“, 1958) esimene osa „Muutused“ („Changes“) tuleb aga ette lugeda nii, et nelja veergu paigutatud teksti iga rida kehtaks täpselt ühe sekundi; ettekandja

otsustada on pausid, mille ajal tuleb mängida Cage'i teost „Music of Changes“.

Järgnevalt Cage'i tekstitükk pealkirjaga „Muusika tulevik: kreedo“ („The Future of Music: Credo“) Merike Vaitmaa tõlkes:

„Kus me ka poleks, kuuleme peamiselt müra. Kui seda ignoreerime, siis see häirib. Kui kuulama jääme, leiame, et see on lummas. Veoauto hääli kiirusel 50 miili [80,5 km] tunnis. Atmosfäärihäired raadiojaamade vahel. Vihm. Tahame need helid kinni püüda ja neid kontrollida, kasutada mitte heliefektide, vaid muusikainstrumentidena. Kui sõna „muusika“ on püha ja reserveeritud kaheksateistkümnenda ning üheksateistkümnenda sajandi instrumentidele, võime selle asendada mõttekama terminiga „helide organiseerimine“.“

„In a Landscape“ (1950)

„4'33““ kaks aastat varem loodud minimalistlikus sooloklaveriteoses „In A Landscape“ väljendub Cage'i uskumus, et muusika eesmärk on „rahustada ja vaigistada meelt, muutes selle vastuvõtlikuks jumalikele mõjudele“. Sarnase lähenemise võttis omaks Pärt umbes 20 aastat hiljem, küll mitte läbi zenbudismi, vaid varakristluse. Teos on loodud saatma Merce Cunninghami koreograafiat ning kirjutatud ajal, mil Cage oli sissevõetud Erik Satie loomingust, eriti tema nn mööblimuusikast (*musique d'ameublement*) — muusikast, mida kuulaja „ei märka, käitub nii, nagu seda poleks olemaski“. Seda meenutab osati ka siinse teose helikeel.

Cage ja Cunningham töötasid teose loomise pikku üksteisest eraldi. Seda mõttega, et muusika ja tantsu ainus ühine joon oleks aeg. Cage'i tagasipöördumine lihtsate harmooniate ja aeglaste liikumiste juurde tundus vastulausena maksimalistlikele teostele, mida tollal USAs loodi. „In A Landscape“ peegeldab Cage'i peenekoelist loomisstiili, mille läbi ta ehitab teoses väljenduva rahu ja selguse, tähelepanukonksu.

Sooloklaverile või harfile kirjutatud teoses juhendab Cage pillimängijat hoidma kogu teose vältel korraga all nii *una corda* kui ka *sostenuto* pedaali. Esitaja kergitab jala pedaalidelt alles teose viimases taktis. Nii tabab ja säilitab esitaja pilli nn omakõla. Teosel on rangelt sümmeetiline vorm ja selle rütmikoetis järgib Louise Lippoldi tantsu 15×15 (5–7–3) taktiehitust, mille jaoks pala on kirjutatud. Pilli omakõla lajab teose vältel ning loob hapra õhustiku, mis lubab ühes Pärdi teostega otsida mõttetummust.

On väidetud, et „In A Landscape“ on oma üheainsa n-ö jumaliku teema ja vaikuse läbi üks minimalistliku muusika puhtamaid teoseid. Pala on paslik ka oma tähelepanulihase treenimiseks.

„Amores“ (1943)

Cage hakkas sooloteoseid ettevalmistatud klaverile kirjutama umbes aastatel 1938–1940. Enamik varasematest klaveriteostest lõi Cage erinevate koostööpartnerite, kõige sagedamini Merce Cunninghami koreograafiate jaoks. Oma tuntuima ettevalmistatud klaveriteose „Sonaadid ja interluudiumid“ (1946–1948) esimese salvestise voldikus kirjutas ta: „Ettevalmistatud klaverile heliloomine ei ole kriitika selle instrumendi vastu. Ma olen lihtsalt praktiline.“ See tähendab, et ta pigistas piiratud vahenditest, siinkohal klaverist, mis oli sageli igas tantsuklassis, välja nii palju erinevaid helisid, kui ta oskas. „Amores“ on kontsertteos 1943. aasta algusest, mil Cage oli äsja New Yorki kolinud. See on pühendatud Rue Shawile ja sellele lõi 1949. aastal koreograafia Merce Cunningham.

Klaveri 18 nooti on ette valmistatud üheksa kruvi, kaheksa poldi, kahe mutri ja kolme kummiribaga. Sarnaselt Cage'i ühe esimese ettevalmistatud klaveri teosega „Bacchanale“ on noodis kirjas: „Määra sordiinide asend ja suurus katsetamise teel.“ See oli üks Cage'i varasemaid teoseid, milles ta kasutas rütmivahekordade tehnikat. Näiteks teise osa struktuur põhineb kümne takti n–ö tükist, mis on jagatud neljaks osaks: 3, 2, 2, 3. Vahekorda 3, 3, 2, 2 kasutatakse sarnaselt ka teose lõpus, teises ettevalmistatud klaveri soolos.

Aphex Twin (Richard David James, 1971)

„Ma võiksin end mitmeks päevaks tuppa lukustada ja üksi inspireeruda. See on mu lemmikviis, kuidas seda teha. See on puhas motivatsioon kui see täiesti üksi on. Aga aga sa pead ootama, kuni sul on täiesti igav ja pole midagi teha. Siis see tuleb välja. Siis saab see minu arvates heaks.“

Richard David James, kunstnikunimega Aphex Twin, on briti muusik, helilooja ja diskor, kes tegeleb elektroonilise muusikaga 1988. aastast. Tema looming on mõjutatud paljudest stiilidest, sealhulgas *techno*, *ambient*, *acid* ja *jungle*, ning teda on kirjeldatud intelligentse tantsumuusika (IDM) teerajajana.

James kasvas üles Inglismaal Cornwallis ja alustas diskorina 1980. aastate lõpus Lõuna-Inglismaa vabadel pidudel ja klubides. Vaba pidu on pidu, mis on vaba klubide õiguslikest piirangutest. Neil mängitakse helisüsteemist elektroonilist tantsumuusikat kuniks korraldajad otsustavad koju minna. Vaba tähendab siin pääsme, piirangute ja õiguskaitse puudumist. James pälvis juba oma debüüt-EP-ga „Analogue Bubblebath“ (1991) hulga austajaid ja ta hakkas astuma üles lisaks Ühendkuningriigile ka Mandri-Euroopas. Samal aastal kaasasutas ta sõltumatu plaadifirma Rephlex Records. Tema

debüütalbum „Selected Ambient Works 85—92“, (1992) mis ilmus Belgia plaadifirma Apollo alt, pälvis laialdase menu. Sellejärgselt sõlmis James lepingu Warp Recordsiga ja andis välja edetabelitesse tõusnud albumid „...I Care Because You Do“ (1995) ja „Richard D. James Album“ (1996), lisaks singlid nagu „Come to Daddy“ (1997) ja „Windowlicker“ (1999). Viimast kaht saatsid Chris Cunninghami lavastatud muusikavideod, mis töid Jamesile rahvusvahelise tähelepanu.

James pole eriti avameelne jutustaja. Mitmeid aastaid andis ta vähe intervjuusid, neidki e-posti teel, ja need olid sageli peaegu valusalt napsionalised. Näiteks ühes 2011. aasta intervjuus küsis Hispaania suurima ajalehe ajakirjanik temalt, kuidas ta suhtub oma kuulajatesse. Vastus: „Ma vihkan neid.“ Küsimusele, mida ta oma loomingut tehes otsib, tuli vastuseks: „Mitte midagi.“

Isegi siis, kui ta hakkas intervjuerijatega näost näkku kohtuma, suutis ta vaeu oma ilmset põlgust küsimuste esitajate või ajakirjanduse enda vastu varjata. Sellest sündisid ka müüdid, mis väljendusid tema metsikutest väidetest: ta elas pangaseifis, sõitis tankiga, jagas oma surnud vennaga nime, istus tuhande avaldamata loo otsas jne. Varajane internet kihas kuulujuttudest, kuidas ta kollitas kuulajaid müraga, mängides oma DJ-settides plaatide asemel liivapaberiga.

Aphex Twini album „Drukqs“ ilmus 24 aastat tagasi. 2005. aastal andis ta oma Analordi sarjas välja 11 EP-d terava *acid techno*’ga. Kaks 2007. aasta albumit kunstnikunimega The Tuss kaasasutatud plaadiäri Rephlexi alt tunnistati samuti Aphex Twini loominguks. Esinemistega ta on samuti jätkanud: viimased kinnitatud *live*-esinemised olid kaks aastat tagasi Lissabonis (MEO Kalorama), Bristolis (Forwards Festival) ja Londonis (Field Day/All Points East), kuid pärast 2023. aastat pole tal ametlikke kontserte olnud: 2024. aastal toimusid üksnes kuulamissündmused (nt Tate Modernis) ja tänavu pole ühtegi ülesastumist välja hõigatud. Aastate möödudes tekkis publikul kerge kahtlus, kas „Drukqs“ jääbki tema viimaseks albumiks.

Jamesi nn kadunud album „Caustic Window“ jõudis avalikkuse ette leidliku ühisrahastuskampaania kaudu. Äkitselt, nagu oleks kära ta unest äratanud, sai Jamesi näiv loomepaus punkti. Londoni kohal märgati tema märgisega kaunistatud sinist õhulaeva; seejärel säutsus ta oma tollases Twitteri (nüüd X) kontos uuest albumist „Syro“, mille lugude nimekirja avaldati süvaveebis. Lõpuks avalikustas ka plaadiäri Warp albumi ilmuniskuupäeva.

2015. aasta esimeste kuude jooksul postitas ta nimetule SoundCloudi kontole hoobilt 269 avaldamata lugu. „See oli tegelikult üsna spontaanne

asi," ütleb James. „Ja plaadiäri Warp oli nagu „Ee... mida *** sa teed?“ See pani mind mõtlema, et see oli tollal veelgi parem mõte [kui paistis]. Kui ülikonnad ärrituvad, siis on see kindlasti hea mõte.“ Aphex Twini aeg-ajalt toimuvatest festivali-DJ-settidest on saanud tantsumuusikailma ühed eriliseimad sündmused ja ta jätkab ka muusika väljaandmist, eelistade küll lühivormilisi EP-sid kauamängivatele.

Jamesi loomingut on iseloomustatud kui intelligentse tantsumuusikat, mille kohta kostis ta 1997. aastal nii:

„Ma leian, et sellised terminid on väga naljakad. See põhimõtteliselt tähendab, et „see on intelligentne ja kõik muu on loll“. See on väga rõve kõigi teiste muusika suhtes. (naerab) Mind ajavad naerma sellised asjad. Ma ei kasuta nimetusi. Ma lihtsalt ütlen, et mulle meeldib miski või ei meeldi.“

„Selected Ambient Works Volume II“ (1992)

„Selected Ambient Works Volume II“ on teine Jamesi kauamängiv (1994), mis ilmus plaadifirma Warp Records alt. Selle pealkiri on sarnane tema esimesele, kuid „Volume II“ sisaldab peaaesjalikult *ambient*-muusikat. James omistas selle oma kirgastele unenägudele (*lucid dreaming*). Oma stuudios ärgates üritas ta unes kuulnud kõlasid taasesitada ja salvestada, kuigi tal oli neid keeruline tabada. James võrdles kogemust „elektrijaamas LSD mõju all seismisega“ — ümberringi suriseb vool, kohalolek on unenäolik. Enamik „Selected Ambient Works Volume II“ paladest on pealkirjata, mõtteliste piltide ja struktuuridiagrammidega.

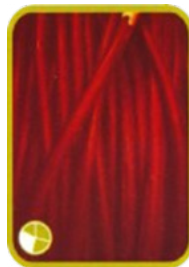
Visuaalkunstnik Paul Nicholson ütles intervjuus „Resident Advisorile“, et teoseid saatvad pildid tegi Jamesi toleaeagne sõber, kelle kohta teatakse vaid nii palju, et tema nimi oli Sam ja et enamik piltidest on tehtud korteris, kus nad kolm koos elasid. Jamesi sõnul oli palade nimetuste puudumise põhjus tema sünesteesia, mistõttu eelistas ta pealkirjastamise asemel tähistada neid värvidega. Need näivad olevat tema jaoks üks. Samamoodi nagu Pärdi jaoks kuuluvad sõna ja heli, kõne ja laul vastandpaaride hulka, mille puhul võiks kehtida valem $1 + 1 = 1$, mida Pärt on nimetanud ka oma *tintinnabuli*-tehnika muusikalise ehituse aluseks.

Kui klassikaliste sümfooniatele andsid austajad nn programmilisi pealkirju, siis nii on ka Jamesi paladega, mille tema austaja Greg Edeni väljamõeldud sisumärked on laialt kasutusel tänapäevalgi. Eden sai indu piltidest ja ta pani pikema mõtlemiseta kirja, mida pildid tema arvates kujutasid.

Kauamängivat iseloomustas „GQ India“ järgmiselt: „Need ei olnud sugugi rangelt *ambient*-teosed, [albumi lood olid] uut tüüpi elektrooniline pastoraalne muusika, mis väljendas kujumuutva produtsendi sügavat suhet Cornwalli maastiku ja selle mütoloogiaga.“ Palades on kuulda ka mikrotonaalseid häälestusi, mis Jamesi tollal huvitasid.

Kauamängiva rütmipuudus ja sisukorduvus oli arvustajate jaoks taamus. Küll aga tõusis see õige pea pärast avaldamist CINI tantsualbumite edetabelis 1. kohale ja albumite edetabelis 11. kohale, mis muutis arvustajate suhtumist: nad olid jaatavamad ja kirjeldasid selle olulisust *ambient* ja elektroonilise muusika arengus. 2016. aastal valis „Pitchfork“ kauamängiva kõigi aegade parimaks *ambient*-albumiks Brian Eno „Ambient 1: Music for Airports“ järel.

Albumilt kõlab tänasel kontserdil kolmas teos, mille mitteametlik pealkiri on „Rhubarb“ („Rabarber“).

„Drukqs“ (2001)

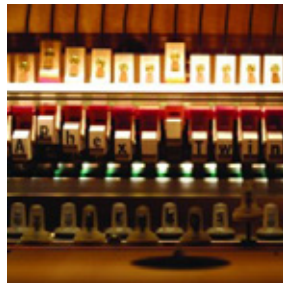
Väljaandmisaastal kirjutatakse kauamängiva kohta „The Independentis“ järgmist:

„Sellisele Aphex Twini palele on omane liig-tööstuslikkus, mida tasakaalustavad mõnevõrra [---] klassikaliste teoste lihtsad, peened liinid, mis näitavad selliste muusikute mõju nagu Harry Partch (kohmakas löökpill palas „Bit 4“), Erik Satie (teravad klaveriminiaatuurid nagu „Avril 14th“ ja „Petiatil Cx Htdui“), Karlheinz Stockhausen (edasipüüdlik *musique concrète* palas „Gwarek 2“) ja eriti John Cage, kelle uuendused on aluseks ettevalmistatud klaveri teostele nagu „Ruglen Holon“ ja „Jynweythek“. Viimased on eriti huvitavad, kuigi kõlades mitte sedavõrd avangardsed, arvestades, et Cage töötas oma viisid välja üle 50 aasta tagasi.“

1994. aastal kirjutas Melody Maker Aphex Twini „Selected Ambient Works Volume II“ arvustuses, et albumi üks lugu „meenutab minimalistlike heliloojate, nagu näiteks Arvo Pärdi, vaanet muusikat; selle vaoshoitud, peenelt suurejooneline kõla tekitab pealtnäha kokkusobimatu mõju, omamoodi müriseva vaikuse“. Muusika sarnasust on märganud ka tuntud pianistid Marielle and Katia Labèque, kes esitavad oma kauamängival „Minimally Dream House“ (2013) teiste seas Aphex Twini ja Arvo Pärdi loomingut.

„Drukqs“ sisaldab mitmesuguseid vastandlikke stiile, alates *jungle*’ist ja *drum’n’bass*’ist indu saanud hoolikalt programmeeritud rütmimuustritest

Erik Satie ja John Cage'i mõjude, *ambient*'i ja elektroakustiliste teosteni. Programmeerise all on siin mõeldud muusika tootmise ja esitamise vormi, milles kasutatakse elektroonilisi seadmeid ja arvutitarkvara. Muuseas kõlab sel albumil ka Jamesi üks tuntumaid palu, klaveriteos „Avril 14th“. Cage'i ja Satie mõju ajendas arvustajad Aphex Twini suisa „uueks Mozartiks“ nimetama, mille kohta kostis artist:

„Kui keegi ütleb, et ma olen nagu Mozart, siis ilmselgelt ei tea ta klassikalisest muusikast palju, sest temaga [Mozartiga] sarnanen ma kõige vähem. Aga ma olen Satie'st täielikus vaimustuses, nii et kui tema hääl pole [minu muusikast] läbi tulnud, oleksin üllatunud.“

Albumi saamislugu on eriti inimlik. Kord lennul Šotimaale unustas James oma oma MP3–mängija 282 avaldamata looga lennukisse. Jamesil polnud kavatsust lugusid avalikustada, ent nüüd oli albumi väljaandmisega kiire, et ennetada selle materjali lekkimist.

„Põhimõtteliselt oleks tagajärg minu jaoks see, et ma oleksin järgmised kümme aastat töötä. Ma mõtlen seda, et ma ei saaks ise lugusid välja anda. Ainus põhjus, miks ma oma muusikat välja annan, on see, et ma teenin sellega raha.“

Nii otsustaski James lühikese aja jooksul välja anda nii palju lugusid kui võimalik. Algselt pidi „Drukqs“ olema n–ö nelikalbum, kuid peagi sai ta aru, et see poleks mõistlik: selle kuulamine oleks olnud katsumus isegi tema muusika pühendunud austajatele. Jamesi sõnul on kaheplaadine „Drukqs“ mõeldud kuulamiseks väikeste tükkidena.

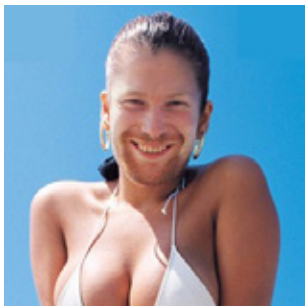
„Kuulan muusikat nüüd nii, et ostan CD, panen selle arvutisse ja võtan sealt lihtsalt need lood, mida tahan. Loodan, et inimesed teevad selle CDga sama. [---] Just nagu MP3–CD. Sellel on ainult need lood, mida sa tõeliselt armastad.“

Kargu väljalaske järel saatis ka seda albumit edu: see tõusis tantsualbumite edetabelis 1. kohale, püsid viis nädalat esikümnes, ja albumite edetabelis 22. kohale. Arvustajad hindasid seda vastandlikult: mõned nägid liiga palju sarnasusi Jamesi varasemate paladega, teised kiitsid seda kui uut ja silmapaistvat.

Albumi mitmed lood on kirjutatud korni keeles, näiteks „Jynweythek“ („Masin“), või on kooditud pealkirjadega. Korni keel on kõmri ja bretooni keelele lähedane keldi keel, mida kõneldakse Cornwalli krahvkonnas Edela–

Inglismaal. James on ka täpsustanud, et albumi pealkiri pole seotud uimastitega, kuigi see meenutab kõlalt ingliskeelset sõna *drugs*, vaid on „lihtsalt sõna, mille [ta] ise välja mõtles“.

Arvustustes võrreldi albumi klaveripalu Cage'i kõrval ka Erik Satie'ga, kelle nn mõõblimuusikale nõjatus Cage teosega „In a Landscape“. Satie muusika kohta on James lisanud: „Mulle meeldib klaverimuusika lihtsus. Aga Satie lihtsus võib olla petlik. Ta ei komponeerinud kunagi ühtegi nooti rohkem, kui tal vaja oli.“ Nagu ütleb Pärt — helilooja parim sõber on kustukumm.

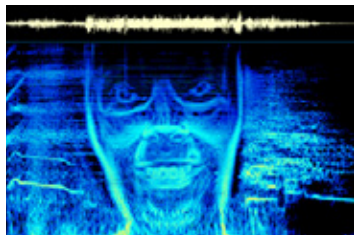
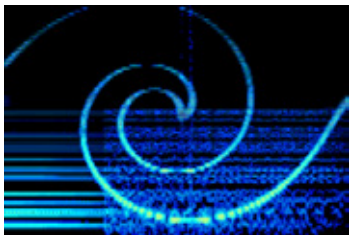
„Windowlicker“ (1999)

„Windowlicker“ ilmus „Drukqsist“ paar aastat varem, samuti plaadiäri Warp Records alt. Singli kujunduse loojaks oli Chris Cunningham, kes lavastas ka pala muusikavideo, mis esitati Brit Awards galal parima Briti video auhinnale.

Kuigi singli pealkiri viitab briti kõnekeeles õpiraskustega inimestele, toob muusikavideo esile selle sõna teise tähenduse: mänguline prantsuse väljend *faire du leche-vitrine*, mis tähendab hoopis nn akende läbi ostlemist, poodide vaateakende uudistamist.

„Windowlicker“ jõudis Suurbritannia singlite edetabelis 16. kohale ja valiti hiljem austajate poolt plaadiäri 2009. aasta kogumiku Warp20 kõige menukamaks looks. 2010. aastal lisas Pitchfork laulu oma 90ndate 200 parima laulu seas 12. kohale ja tänavu hindas ajakiri Billboard selle ajaloo saja parima tantsumuusika pala hulka. Võib öelda, et tegu on Aphex Twini ühe edukaima looga.

„Windowlickeri“ spektrogrammil näeb pala lõpus spiraali ja hiljem Jamesi enda nägu, mille ta tekitas rakenduse MetaSynth abil, mis võimaldab teha digipildist spektrogrammi. MetaSynth teisendab spektrogrammi digiheliks ja n-ö mängib pildi ette. Väljaande Wired News artikli kohaselt tekitavad rakenduse abil töödeldud pildid „mingisugust ebakõla, metalset kriipimist“.

Gregor Kulla

Nina Kawaguchi

Triin Krigul

Miina Laanesaar

Egert Leinsaar

Mari-Katrina Suss

Annelize Vlasenko

Helena Altmanis

Kristiina Välja

Andres Alexander Metspalu

Villu Vihermäe

Madis Jürgens

Mati Lukk

Liis Jürgens

Adam Jeffrey

Vambola Krigul

Lauri Metsvahi

Kärt Ruubel

DJ Glitch Korts

SÕPRADE KLUBI

Sõprade Klubi liikmetele pakume mitmeid hüvesid ning kutsume neid osalema eriüritustel.

Pianissimo 75€ aastas

Tasuta kavalehed, privaatne garderoob, varane ligipääs uue hooaja piletitele ja muud hüved.

Piano 150€ aastas

Sooduspiletid, kutsed avatud proovidesse ja muud hüved.

Mezzoforte 300€ aastas

Kutsed avakontserdile ning vastuvõttudele, üllatuskingitused ja muud hüved.

Forte 500€ aastas

Lavatagused tuurid, kutsed ava- ja lõppkontserdile, aastaringised soodustused ja muud hüved.

Fortissimo 1000€ aastas

Kohtumised muusikutega, kutsed orkestri üritustele ja muud hüved.

Sõprade sisering 3000+ €

Avalda oma toetusega suuremat mõju, liitudes Sõprade Siseringiga. Siseringi annetus on ühekordne panus alates 3000€, mis on suunatud kindlasse valdkonda. Sinu toetus tasustatakse ainulaadse soodustuste komplektiga just selles valdkonnas, mida toetad.

MAESTRO | SOLIST | ERSOKAS
TURNÉE | INSTRUMENT | HARIDUS

TOETAME KOOS!
erso.ee/toeta

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 99. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. 2023. aasta mais toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2022. aastal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinum Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

AITÄH TOETAMAST!

ERSO PEASPONSOR

SPONSORID

RADISSON COLLECTION
TALLINN

NORDAID®

TOETAJAD

SA TALLINNA
LASTEHAIGLA

PAKEND & PRINT
ERSO TRÜKIKESKUS

FORTISSIMO 1000 €

Aare Viira
Allar Jõks
David O'Brock
Egon Elstein
Johan Randvere
Lauri Ligi
Siim Kallas

FORTE 500 €

Annika Kuimet
Evi Rooda
Karin Punning
Kristjan Pomm
Lauri Almann
Toomas Prangli
Ülle Kruuse

MEZZOFORTE 300 €

Aare Olander
Helge Talts
Ingrid Männik
Juta Tiidus
Lembit Talts
Maret Maripuu
Piret Tuul
Tunne Kelam

PIANISSIMO 75 €

Andres Vasarik
Anne Artus
Elena Aben
Elle Nellis
Elna Kaasik
Gennadi Vihman
Heiki Meos
Helle Kulbas
Ilja Sundelevitš
Irina Zundelevich
Juta Keskküla
Liina Linsi
Marika Eljas

Merle Keskküla
Piret Nõmmela
Riina Talvik
Sirje Urb
Tiia Ruben
Tiiu Vilms
Triin Lekk
Viive Savel
Viivi Villemson
Vilve Põldmäe
Vivian Rennel
Vladimir Panov

PIANO 150 €

Aime Lindpere, Aime Talvik, Aivo Hallist, Allan Randmaa, Andrus Lehtmets, Ants Hinno, Ants Kerde, Ants Orgulas, Eero Hammer, Heidi Pruuli, Jaan Riikoja, Jonna Pechter, Jüri Šamov-Liver, Jüri Suursoo, Kaidi Ruusalepp, Kärt Hammer, Katre Viljalo, Katrin Veskimäe, Kristel Leppik, Kristiina Kahur, Mai Stern, Maia Remmelgas, Mare Hammer, Mare Jugandi, Markia Laar, Nele Laidvee, Patrick Soome, Peep Laar, Raivo Stern, Reet Nurmeots, Sander Pullerits, Siim Kallast, Sirje Almann, Tanel Ross, Tiiu Kruus, Urve Pappa, Velle Hammer, Anonüümne (2)

Liitudes ERSO Sõprade Klubiga, toetate Eesti esindusorkestrit ning panustate Eesti kultuuri- ja muusikaellu. Sõprade klubi liikmetele pakume mitmeid hüvesid ning kutsume neid osalema eriüritustel.

MÜÜDID JA LEGENDID

TOETAB

RADISSON COLLECTION

TALLINN

ERSO
PEASPONSOR

17.10

KULLERVO

Jean Sibelius

TUURI DEDE metsosopran,
ANDREW FOSTER-WILLIAMS bariton,
Eesti Rahvusmeeskoor, ERSO,
dirigent MATTHEW HALLS

13.12

KALEVALA LOOD

Jean Sibelius, Rolf Vallin

HÅKAN HARDENBERGER trompet,
ERSO, dirigent DIMA SLOBODENIOUK

20.03

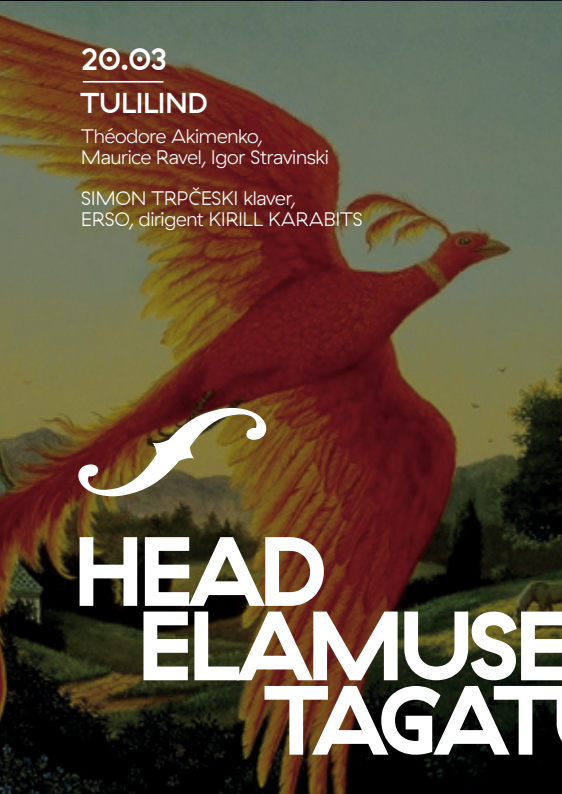
TULILIND

Théodore Akimenko,
Maurice Ravel, Igor Stravinski

SIMON TRPČESKI klaver,
ERSO, dirigent KIRILL KARABITS

HEAD ELAMUSED TAGATUD

erso.ee

15.05

HOOAJA LÖPPKONTSERT UNGARI TANTSUD

Johannes Brahms, Zoltán Kodály

ERSO, dirigent OLARI ELTS

KUTSUME KUULAMA

HOOAJA AVAKONTSERT. MAHLERI NELJAS

N, 18. SEPTEMBER KELL 13 (SÜMFOONILINE LÕUNA)

R, 19. SEPTEMBER KELL 18 (EELKONTSERT) JA KELL 19

ESTONIA KONTSERDISAAL

Tõnu Kõrvits Uus teos

Clara Schumann Klaverikontsert a-moll, op. 7

Gustav Mahler Sümfoonia nr 4 G-duur

ALEXANDRA DARIESCU klaver, SANDRA LAAGUS metsosopran, ERSO, dirigent OLARI ELTS

ALEXANDRA DARIESCU JA ERSO KAMMERMUUSIKUD

L, 20. SEPTEMBER KELL 18

MUBA SUUR SAAL

Emmy Schäfer Klein „Lapse unenägu“, op. 8 nr 1

Johann Sebastian Bach / Alexander Siloti Prelüüd, BWV 855a

Missy Mazzoli „A Map of Laughter“

James Lee III „Humble Birth“

Amy Beach „Arlekiin“, op. 25 nr 6

Leokadija Kašperova „Sõnadeta laul“ nr 5

Florence Price „Paharet ja sääsk“

Clara Schumann Kolm romanssi viiulile ja klaverile, op. 22

Nadia Boulanger Kolm pala tšellole ja klaverile

Wolfgang Amadeus Mozart Rondo in D-duur, KV 382

ALEXANDRA DARIESCU klaver, KRISTEL KIIK viiul, VILLU VIHERMÄE tšello,

MAAREN VIHERMÄE viiul, MAIRIT-MITT BRONIKOVSKA vioola

LIVIKO
— anno 1898 —

NORDIC
CATERING

RADISSON COLLECTION
TALLINN

 NORDAID®

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV